

การบรรยาย
เรื่อง “เดี๋ยวนี้เราดีขึ้น”

โดย

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี

ออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียง

เมื่อวันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2475

เดี๋ยวนี้เราดีขึ้น

(พูดที่วิทยุพญาไท เมื่อวันที่ ๙ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๕)

ข้าพเจ้าได้รับ เกียรติยศ มาผูก ให้ ท่าน ทั้งหลาย ฟัง
รายการในหนังสือวิทยุสารลงไว้ว่า ป่ารุกฉาพิเศษเรื่อง
“เดี๋ยวนี้เราดีขึ้น” แต่ป่ารุกฉาครึ่งชั่วโมงเป็นการยาก
ที่จะทำได้สักหน่อย เพราะฉะนั้น เขาเพียงพูดพอฟังกัน
เด่นเพื่อเปลือกเปล็นหรือไม่เปลือกเปล็นก็เห็นจะกะมัง

อันจริง ชอเรื่องคงขนเช่นนี้ คู่ประหนึ่งข้าพเจ้าคง
ก็ว่าเป็นนายโคเช่ หมอกขุนชอของฝรั่งเศส ที่จริงเวลานี้
เราก็ต้องการลอบค้าที่เรียกขวัญ หรือชวนให้มันแก้ไข
เช่นนั้นช้อย่าง ในเวลาที่ใจเหวแห่ง ถ้าได้ ห้วเราะ
สักหน่อย หรือขมสักนิก ขางก็ช่วยเส้นประสาทให้คง
ทนต่อความตรากคร่าไปได้อีกมาก ถ้ายังเช่นอารมณ์
ก็จะขกถอใจจริง เพราะเหตุเช่นความจริง ก็ยังระ

ช่วยย่ำยีโรค 'ตกต่ำ' ของเราในเวลานี้ได้ข้างเข็น
 แน่แท้. ทิ้งเสียความเร่าร้อนกว่าแต่ก่อนจริง ๆ. ดิ
 แม้ข่าวสารจะราคาถึงตลาดเหมือนเมื่อครั้น ๕๐ ปีมาแล้ว
 แก่เรายังมีเครื่องวิทยุฟัง (คือมีการรับและส่งกระจายเสียง
 ทางวิทยุ) มีคิด ๕ ชั้น มีมหาวิทยาลัยให้ลูกเรียน มี
 ยานพาหนะไปถึงเชียงใหม่ได้ใน ๓๖ ชั่วโมง มีผู้หญิง
 เป็นเนติบัญญัติ ยังขาดแต่ผู้หญิงเป็นขุนนาง. แต่ศัพท์
 ว่า ขุนนาง นี้ เช่น ปลัดสัก อดิศัยของศัพท์นะ ต้อง เป็น
 "ขุนนาย" เวลานี้ถึงผู้หญิงยังเป็นขุนนางไม่ได้ ผู้หญิง
 เป็นขุนนายได้ก่อดม คือ ภรรยาที่หาเลี้ยงสามี ซึ่ง ของ
 เราหาได้ไม่ยาก. ของภรรยาที่ขยดมาเป็นอาหารมาให้เห็น
 ว่า แต่ก่อนเราไม่มี เคยวนเรามี นลวนเป็นพระยานว่า
 เคยวนเราก่อนกว่าแต่ก่อน. จริงอยู่ถ้าจะว่าข้างเคยวน
 ชาติ ก็มีอยู่เหมือนกัน เช่นเคยวนชาวไร่ขจร โรงหวย
 ชาติทาสกรรมกร ชาติลูกหมู่ไพร่พลวง ตะพุ่นหญ้าช้าง
 ชาติขอมมือขาว เพราะเลิกสกลเลขกันเสียแล้ว ขอมมือขาว

ก็เป็นของธรรมดาไป กับขาดพระพรวรรักษ์ปาก. แต่
 ขาดเหล่านี้ใครจะยื่น? มันไม่ช่วยให้เราก่อนคอกหรือ ?
 เคยวนเป็นเวลา "ตกต่ำ" แม้เจ้าชายเจ้าแก้ว
 และเจ้าหน้าโรงหนังก็พลอยพุดถึงภักดีด้วย. คู่ค้าตกต่ำ
 คึกคักไม่ว่าใครหมด. ตกต่ำกลายเป็นกระโดนท้อง
 พระโรงสำหรับเข็นขีปากโทษกันเล่น. ถูกขูดขี้ก็เพราะ
 ตกต่ำ ไม่มีงานทำก็เพราะตกต่ำ. ขาดขนมไม่คึก
 เพราะตกต่ำ. ยังไม่แต่งงานก็เพราะตกต่ำ. ยังไม่มีลูก
 ก็เพราะตกต่ำ. เกือบจะถึงกันไม่ได้ นอนไม่หลับ ก็เพราะ
 ตกต่ำ. ขูอะไร ๆ มันไปลงที่ความตกต่ำทั้งนั้น. ที่เห็น
 ความจริงก็มาก แต่ที่เห็นจริงเห็นจะมากกว่า. ขรรษา
 เหล็กทั้งหลายที่เข็นขีขยแต่ความตกต่ำ. ทั้งข้าพเจ้า
 ใต้พิภพแต่คราวก่อน. จึงต้องเติมเข้าอีกขยขยหนึ่ง เช่น
 ขยขยทาง ไซค์รถล้อ หรืออียาคมิวิตยา. ที่คนเคยคว
 และพากันนึกเป็นมากกว่าตกต่ำไปหมด. แทนที่จะนึกให้
 ตรงข้าม เป็นความดีขยสูงหรือความเจริญ มาเด็ก

อื่น ๆ แห่งความตกต่ำซึ่งข้าพเจ้าได้กล่าวไว้แต่คราวก่อน ให้ผู้อ่านเห็นเขาเข้าข้าง.

แต่ก่อนเมืองไทยไม่รู้จักค้าขายเรื่อง “คนไม่มีงานทำ” เคยรู้ความลำบากนั้นเข้ามาถึงหน้าเราอยู่แล้ว. เพราะอะไร? เพราะโลกทำเครื่องอุปโภคบริโภคได้มากด้วยความรู้ที่ บัญญาที่ และเครื่องมอที่ คือ เครื่องจักร สินค้ามีมากกว่าคนต่างทำ ทั้งแต่เสรีสงครามโลกมาแล้ว ทั้งประเทศต่างตั้งกำแพงภาษีขึ้นกันสินค้าต่างประเทศ เลยต่างประเทศต่างเป็นเจ้าหน้กลูกหนักกันอย่างไม่มีวันจะใช้กันกันได้. เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยอันสนับสนุนทำให้สิ่งของทุกอย่างราคาตก พ้อค้าและกลสิกรพากันขาดจน กิจการทั้งหลายซบดกซลักไม่สะดวก ขางอย่างต้องหยุด เกิดความจำเ็นท้องคตครอง ซึ่งกลสิขเป็นข่งขับให้เพิ่มจำนวนคนไม่มีงานทำมากขึ้น. ส้าหรัยเราทำให้ราคาข้าวคืออย่างเดียว ความตกต่ำของโลกก็เกิดจะไม่กระทบกระเทือนเราเลย ชาวนามีเงิน

เสียค่านา มีเงินทำบุญ มีเงินเที่ยว มีเงินซื้อทอง การค้าขายก็จะกลสิขขึ้น คนจะมีงานทำ ข้าราชกาจะไม่ต้องถูก “คดขย” และรถไฟจะไม่ต้องผู้หลอกเหมือนเดียว. แต่ใครเล่าจะทำให้ราคาข้าวคขึ้นได้? มันยังเป็นการเหลือวิสัยของเราอยู่ เราจึงต้องใช้ยาแก้อาการพอข้ายักทุกขเวทนาไปพลางก่อน คือ ประหยัดการใช้จ่าย และคตครองรายจ่าย เอาไว้ค่อยแก้ โรคจริง ๆ ในภายหน้า เวลาที่เราค้ดำเนินชีวิตค่อไปด้วยความหวังทำไมข้าพเจ้าจึงว่า การประหยัดเ็นแต่เพียงการแก้อาการของโรค? เพราะการประหยัด คดครองคตครองรายจ่ายนี้ จะช่วยประทังไม่ให้เราคองหมคคตมทหายใจลงด้วย ความล้มจม เ็นความจำเ็นในขณะนั้น แต่เ็นไทยในข้างหน้า เพราะจะทำให้การค้าขายทผค อยู่แล้วกลสิขคคขงขึ้น และจะเพิ่มจำนวนคนไม่มีงานทำค้มากอยู่ แล้วให้มากขงนคค เ็นยาทแสดงโรคแทนที่ระแก้ โรคคคค้ แต่จำคองใช้ เพือระงับอาการล้มจมไว้ชั่วคราว

เท่านั้นเอง. ยี่สิบ ส. ป. ร. อเมริกาทำตั้งเอาทุนสำรอง
กว่า ๑,๐๐๐ ล้านเหรียญทองออกให้ธนาคารกู้ทำทุน เพื่อ
จะให้เศรษฐกิจทั้งหลาย คลาย จาก ความ คั่งเคี้ยวเข้า ย่าง
และ นคราภิวัต ของ ประเทศ อังกฤษ กำลั้ววาง โครงการ
ก่อสร้าง และทำทางคมนาคม เช่นสร้างถนนระหว่าง
เมืองกันยกใหญ่ เพื่อช่วยให้คนมีงานทำและมีเงินใช้
ถ้าเรามีทุนสำรอง หรือราษฎรมีกำลั้วที่จะเสียจึงกอบ
ช่วยกันทำกิจการเช่นนั้นไว้ก็เป็นการดี แต่เมื่อเราขาด
สมบัติเช่นนั้น เราก็ต้องกินยาประหยัคคัคอาหารลุ่มจม
เข้าไว้ก่อน เพราะอย่างไร ๆ รายได้รายจ่าย ไม่ว่า
ของ บ้านเรือน หรือ ของประเทศ ก็คงกวดขันให้ ใ้
กุดยภาพให้จริงไว้

ความสมบรูณ์ในเวลาถึง ๒,๐๐๐ ปี ใ้ อบรม เรา ใ้
เป็นคนใจดี มีแคคคัคเผอแผ่นย่าน การใ้เสนาสนะ
ข้าวปลาอาหารแก่อาคันคุดะ เป็นมรรยาทงามของเรา
ซึ่งเราปฏิบัติใ้คัคกลอดคมาเพราะเรามีความสมบรูณ์นั้นเอง

ถึงเราไม่มั่งมีสินทรัพย์ เราก็สมบรูณ์คัค้วยโภคทรัพย์
ทำนอง ที่ พ้อขุนรามคำแหง ไ้ถักถ้าว ไว้ ในศิลาจารึก ว่า
“ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว” ทำไมแก่เงิน เราใ้เงิน
ทำงทาสทำงหาก เพื่อความสะดวกในการแลกเปลี่ยน
ซึ่งจะใ้ วิธ ยาร เถอร แลก ของค้อของไม่สะดวก เท่านั้น
เราอยู่เป็นสุขวันยังค่ำโดยไม่ค้องใ้เงินก็ไ้ เมื่อเรา
อุปโภคบริโภคหาง่าย เรามีพ้อใ้พ้อกิน จนมีเผอแผ่น
แก่อาคันคุดะแล้ว ก็ใ้เราครากครว่าล้วยากยิ่งไปกว่า
ปลคัคของเราอีกเพื่ออะไร? เดือนเสียอีกไม่มีเงินก็อยู่
ไม่ได้ เงินทั้งคัคเป็นนายยังคัคเราใ้ครากครว่าทำงาน
แต่มีสัสสิโยคิมของเรายังคัคอยู่เรายังเป็น คนใจดีมีน้ำใจเผอ
แผ่น แม้มีใครมาแย่งงานเรา ๆ ก็ยล่อยใ้เขา่ง่าย ๆ
เราใ้ค้อบรมมาในโลกซึ่งถ้อคุดธรรมเป็นใหญ่ เงินเป็น
แต่เพียงทาส. ยี่สิบโลกซึ่งพระเจ้าเงินตราขันครอยครอง
ใ้คัคมาถึงเราเข้าแล้ว เราก็ค้อขรู้สึกทัว และพยายาม
ระปรึคัคของเราเข้าหาความเป็นอยู่อย่างใหม่ แต่การ

เปลี่ยนแปลงได้ จูโจมเข้ามาเร็วนัก เรากลับตัวไม่ทัน เราจึงไม่ยอมแข่งแข่งข่งขอกกับใคร แต่ได้ขี้ล่อขี้ให้เขาโดยที่ช่วยน้ำใจ เชื้อเพื่อเผื่อแผ่ ที่เรา ถือเป็น คุณธรรม ด้วยซ้ำ การแข่งและแย่งกันเสียอีก เป็นบาปกรรมเลวทรามทำซ้ำแก่ความตกต่ำแห่งเศรษฐกิจทั่วไปคราวนี้แหละ จะมาปลุกเราให้ตื่นสนิทอย่างแน่นนอน ความลำบากและความอดอยากมาจ้องหน้าเราอย่างที่เราไม่เคยพบเคยเห็น เท่าที่ขี้มาเร่งเร้าว่า ถึงเวลาจำเริญแล้ว จึงเปลี่ยนประมวญมรรยาทของเราเสียเถิด จงรีบทางปฏิบัติของโลกใหม่เถิด คือ ยอมขายหรือทำหน้า ทำงานจนตัวเป็นเกลียวเพื่อหาเงินเลี้ยงชีพ และเลิกน้ำใจกันอย่างแต่ก่อนเสียที เพราะเขยวนจะอยู่ด้วยน้ำใจไม่ได้ ก็อยู่ด้วยเงิน จะว่าเป็นวิธีกหรือเลวก็ตาม. แต่ก่อน ความเขยวนอยู่ของเราไว้ด้วยมากตราของเราเอง แต่เขยวน ความเขยวนอยู่ของเราต้องไว้ด้วยมากตราของคนอื่น.

ฉะนั้นควรเอาเขยวนไว้ว่า ความเปลี่ยนแปลงที่เราได้รบที่ละเล็กทีละน้อยเขยวน ถ้าขี้มา ตั้งแต่กัน พุทธศตวรรษแล้ว หามอำนาจเปลี่ยนเรากับความประพฤติของเราได้เท่ากับความตกต่ำที่มา จ้องหน้าเราอยู่เพียง ๒-๓ ปีนี้ไม่การ เปลี่ยนแปลง ที่แล้วมา ค่อยให้เรา รู้สึกตัว ซ้ำ ๆ ทีละน้อย ๆ จึงเราไม่ยอมแข่ง และปล่อขี้ให้คนอื่นแย่งงานเอาตามชอบใจ แต่ความตกต่ำคราวนี้ให้ จูโจมพวกพวกเข้ามาคุกคามเรา เจือง่าจะประหารเราด้วยอาชญา คือความอดอยาก มนุษย์หรือจะยอมอด? เพราะฉะนั้นเราจะก้องลุกขึ้นต่อสู้ด้วยการประหยัด และด้วยการออกแรง หาผลประโยชน์ หาทรัพย์ เพื่อช่วยตัวเราให้พ้นจากอาชญาของความตกต่ำ คือ ความ อดอยากยากแค้นนั้น. ความตกต่ำชั่ว ๒-๓ ปีนี้แหละจะกลับเป็นโอกาสให้เราสู้รบลำบาก และลุกขึ้นแข่งได้ ไม่ว่าใครทั้งภายในประเทศ หรือในสากลเมกนี้ โดยไม่เห็นเขยวนก็เลย หรือเห็นเขยวนไม่จำเริญเช่นแต่ก่อน มาเถิดพวก

เราคงเอาหัวรอดได้ บรรพบุรุษของเราได้ผ่านอุปสรรคและความยากเข็ญมามาก ท่านได้ล่วงพ้นอุปสรรคและความยากเข็ญนั้น ๆ เอาหัวรอดได้ทุกครั้ง คราวนี้เราจะเอาชนะแก่ความอดทนทำให้ได้ด้วยความรู้สึกภัย และวิหคผลเกลี้ยงภัยความน่าใจและน่าแรงของเรา มีท้องใต้หัวเราคอยยาก หรือเป็นหนสนั่นสนพันควอดแก่ลมมรสุม เราอย่าลืม พระราชดำรัส เมื่อ งาน พระราชพิธี ฉัตรมงคล คราวนี้มีส่วนหนึ่งที่โคยปลุกใจพวกเราอยู่ว่า “ ในเวลานี้คนไทยจะไม่เคือครอนไปกว่าชาติอื่น ๆ ในโลก และมีช่อทางอยู่ว่า ความเคือครอนซิคสูงสุคของเรานั้น จะเป็นเวลาน้อยกว่าชอช เคือน ๆ เช่นเคือกับความฝคเคือของโลกครนนี้ได้กระทยกระเทือน ประเทศสยาม ภายหลังใคร ๆ ทั้งนั้น ” แล้วในที่สุดแห่งพระราชดำรัส โคยทรงชกชวณพวกเราว่า “ ขอใ้พวกเราจรมีสมานฉันทร่วมกันในฉนระ ต่อค่านกย อุปสรรคครนนี้ ใ้บ้านเมืองพันภัยพิบัติ ประสพสวัสดิภาพมันคงเป็นปกคิสัยไป ”

แท้จริง เมือครนศคครนรชแล่วมา รากาชาวองกถูคเหมือนเคือวน ทำไมเมือครนนนี้เวาอยู่ใ้ไม่ต้องเคือครอน ? ที่จริงมีใ้เงินเคือนมาก ๆ เคือวนใ้เปรียบผู้มืฐานะเช่นเคือวนนี้ — แต่ใ้เงินเคือน น้อยกว่าเมือครนนั้น ใ้จะถูกลคเงินเคือนย่างก็พอดวกนกับการกินอยู่ถูกลง ยิงผู้ไม่ถูกลคเงินเคือนเลย ยิงเป็นใ้ใ้เปรียบมาก เพราะรายใ้ไม่คอกค้ำ ๆ แก่รายง่าย. อย่างลิมว่าข้าพเจ้ากล่าวละเพราะผู้ใ้เงินเคือนเท่านั้น. อย่างไรก็คิ แต่ก่อนนี้เวาอยู่ใ้ เคือวนเรากคองอยู่ใ้ เราทาใ้เท่าไร ก็แสวงทา ความสุข ภายใน วง ราย ใ้จอง เรา ความสุข ย่อมมีใ้คิงแต่ พระมหาเกษศวิชัย ทัลลอลง ไป จนยากกวฉัพพค ความทลชกเช่นกัน มีใ้คิงแต่คนจนคลออกถึงพระเจ้าจักรพรรคิ การแสวงทาความสุขเพียงใ้เหมาะแก่รายใ้ ควรเป็นสิ่งที่ทุกคนทาใ้ ถ้า ! ข้าพเจ้าแ่วเสียงบางคนว่า “ ทำไมใ้ ” ข้าพเจ้าชอชฉนฉนว่า “ คองใ้ ” สำหรัยในพระนครและในบ้าน

เมือง ความยากมีอยู่ทั้งงานไม่มีพอคนทำ คือ ยังมีคนที่
 ทหารงานทำไม่ได้คือเป็นจำนวนมาก ในชั้นข้าพเจ้าขอ
 อ้างคำของนายฟอรทมาหลายครั้งอเมริกัน ผู้ทำรถฟอรท
 ชายเดสตันโลกอยู่ทุกวันนี้ เขากล่าวว่า "ชาวอเมริ
 กันได้เกิดความเคียดแค้น ในการที่กองทัพคนอินทรา
 ไล่มือให้ ต้องให้ใครมาเป็นนายจ้างให้เงินค่าจ้างจึงจะ
 ใ้ทำงานทำ แล้วก็ต้องมีใครบอกให้ทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ และ
 ทำอย่างนั้นอย่างนี้. ภาวะเช่นนั้น คือความเอาตัวไม่รอด
 ซึ่งยังชักชวนเกี่ยวกับจะถึง Dole คือ ให้รัฐบาลชุน คนพา
 กันทหารงานทำไม่ได้มากขึ้นทุกทีหรือ? งานไม่มีทำจริง ๆ
 หรือ? หรือว่ากองทัพยอมให้มีใครมาชี้ให้ว่า จงทำนั้น
 ซิ! จงทำนั้นซิ! เขาจะเป็นนายจ้างคอยให้ค่าจ้าง?"
 นายฟอรทว่า อเมริกาไม่งานพอให้ชาวอเมริกันทำได้ทุก
 คน ข้าพเจ้าว่าถ้าเปลี่ยนค่าอเมริกาเป็นสยามก็เห็นจะพอ
 ได้ งานมีเต็มไปจริง ๆ ซิอินไม่ต้องสงสัย แต่ความยาก
 อยู่ที่จะให้แรง งาน กับ ย้ำเห็นจ ของงาน ปรีย กัน เหมาะจะได้

อย่างไรเท่านั้น. นายฟอรทเชื่อว่ามักฏอรรถาภิเศก
 โลกอยู่ว่า ถ้าใครทำงานซึ่งเขาเห็นว่าความต้องการให้
 ทำมีอยู่ เขาก็ยอมไว้ด้วยความสนับสนุนของผู้อื่น. เป็นอัน
 ว่างานทั้งหลายให้ผลเป็นค่าตอบแทนในทางใดทางหนึ่งอยู่
 ในตัวเสมอ.

ความตกต่ำแห่งเศรษฐกิจคราวนี้ เป็นเหตุเร้นกึ่งของ
 มนุษย์. มนุษย์ได้รั้ความลำบากยากแค้น ใต้เวียน
 ความรู้ทำให้ตัวเป็นผู้ประมาทน้อยเข้า ในไม่ช้ามนุษย์
 จะได้รู้สึกรู้สีกว่า ตนเกิดมาแล้วจะหลีกเลี่ยงงานเสีย
 ไม่ได้ ต้องทำงานเพื่อแลกเปลี่ยนกับเครื่องอุปโภค
 บริโภค ที่ตนต้องสั่งเสียเพื่อจะอาศัยแรงงานของตน
 อันนั้นเป็นคติอารยธรรมแผนปัจจุบัน. คนเคยเชื่อว่า
 แต่ก่อนเสียง โสคได้ เพราะมีตัวอย่างว่า บางคนก็โศค
 ก็เสียควบ แต่เดี๋ยวนเขาเห็นแล้วว่า ระชาศัยการเสีย
 เช่นนั้นไม่ไหวเสียแล้ว ต้องหาหนทางอื่นที่จริง ๆ

เอาที่แน่นอน กันจริงๆ ต้องเลิก เลี้ยงบุญ เลี้ยงกรรม เลี้ยง
ที่เกี้ยว.

อันที่จริงสำหรับชาวชนบท ปัญหาเรื่องไม่มีงาน
ทำไม่ควรจะมีเสื้ที่เกี้ยว เพราะในชนบทยังมีงานถม
ไป และเห็นงานที่ต่างคนต่างทำได้ ด้วยเป็นอิสระแก่
คน. ชาวบ้านนอกไม่ต้องการให้ มีใครมาจ้างทำงาน
เขามีเรือกสวนไร่นาป่าดงเป็นที่ทำงานของเขา. เขาปลูก
เพราะพืชพันธุ์ และสัตว์พาหนะ หรือสัตว์ที่เป็นอาหาร.
ถ้าไม่มีอะไรจริง ๆ เขาก็เข้าป่าเก็บผลในป่า หรือตกไม้
เผาถ่านไปตามเรอ. เขาขยันงานของเขาเช่นทำเอง,
ความประพฤติเช่นนี้แหละ มหาเศรษฐีฟอรทว่า ทุกวันเรา
ต้องการนัก. ขันฉันทารเหลือเพื่อหรือ? สัตว์ที่เป็น
อาหาร เช่นหมู เป็ด ไก่ มีมากเกินไปหรือ? เพราะชน
แล้วจะขายไม่ได้หรือ? หรือว่าราคาถูกเกินไปไม่คุ้ม
เหนื่อย? เรอทะเล่านไม่จริงทั้งสน. ไม่มีอะไรที่จะ
ไม่คุ้มเหนื่อย เพียงการทำงานให้เหนื่อยก็ยอมเป็น

ประโยชน์แก่ร่างกายพอกันแล้ว. คนเราไม่ได้เกิด
มาสำหรับยอมแรง เราเกิดมาสำหรับใช้แรงต่างหาก
ผลที่เกิดจากแผ่นดินเป็นสมบัติของมนุษย์ นายฟอรทว่า
ยังมีเหลือเพื่อถนอรับถึง เพราะจะได้เกิดหาที่ใช้ ให้
เกิดประโยชน์แปลก ๆ ออกไปอีก แค่อ่อนน้อมอเมริกา
มีศาลเหลือใช้ แล้วการได้เป็นอย่างไร? ได้เกิด
วิธีใช้ศาลแปลก ๆ ออกไป. ไม่ว่าจะไร่มก ถ้าไม่มี
เหลือใช้ก่อนแล้วจะเกิดที่ใช้แปลก ๆ ออกไปอีกอย่างไร?
ไม่ว่าสิ่งใดมก ถ้ายังไม่มกแพ้วหลายจนกระทั่งราคา
ถูก สิ่งนั้นจะเรียกว่าเป็นประโยชน์มากไม่ได้. แค่อ่อน
นั้นเราทำอะไรแก่พอกินพอใช้ เกี่ยวกับเรามีการแบ่งแรง
เราทำอะไรก็ทำมาก ๆ เพื่อเป็นประโยชน์แก่คนอื่น ๆ
ด้วย. การทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น เป็นการขึ้นสู่ภูมิ
ธรรมชั้นสูง เราถ้าตั้งเรียนก่อนเกิดโรคผลอย่างประหลาด
ให้ ได้มกมีใช้แพ้วหลาย และราคาข่อมเขา เกี่ยวกับ
เราเพียงคั่งคั้น เรารู้สึกลำบากหน่อย แค่อ่อไป

เมื่อเราไปฆ่าเพื่อคุณวิเศษ ขึ้นแล้ว ในความ สามารถส่วนนี้
 ถูกอย่างรักระเคียดขึ้นเอง. ของราคาถูกได้ ใช้กันทั่วถึง ผู้
 ใช้ก็ชอบใจ ผู้ทำรัฐวิประหัยคักหากำไรได้ จะมีอะไร
 ไปได้กว่านี้อีก ? การก่อเกิดโรคผลได้ก็ด้วยโสหทัยถูก
 อรรมก็มีใครในราคาข้อมเขา ผู้ซื้อ ๆ ใ้ทั่ว ผู้ทำก็
 ยี่รำมากขึ้น คนไม่มีงานทำก็จะค่อยหมดไป และ
 ความเหลือเพื่อจะช่วยให้เกิด ทั้ใช้แปลด ๆ ใหม่ ๆ ล้วน
 เป็นความสุขให้แก่ข่วงมนุษย์.

ความเห็น เช่นนี้เป็นความเห็นของ Optimist คือผู้เห็น
 อะไรข้างดี ตรงกันข้ามกับ Pessimist คือผู้เห็นอะไรข้าง
 ไม่ดี ข้าพเจ้าใ้ก้กล่าวแล้วว่า ในเวลาลำบากเช่นนั้น
 เราต้องการเห็นอะไรข้างดีมากกว่าเห็นอะไรข้างไม่ดี. เรา
 ไม่ต้องการความต้อคนหมดขัญญา เราไม่ต้องการนัง
 ทวังให้ โศกช่วย เราไม่ต้องการผู้ไม่ทำอะไร และ
 จะคอยแก่ปล่อยให้การเข็นไปตามขัญตามกรรม. เรา
 ต้องการความคึก เราต้องการทำงาน เรารู้แล้วว่า

ธรรมคาโลกจักไว้แล้วไม่มีอะไรผิด ความผิดอยู่ทั่ว
 การของมนุษย์ยังไม่มีเรื่องต่างหาก วิถีก่อเกิดผลยัง
 สร้อยสุร้าย และวิถีจำหน่ายจ่ายแจกผลยังมีการกันขยับ
 เก้มที กลบมีการหวงห้ามมาก ยังผิดทางเศรษฐกิจ
 อยู่ทั้งสองวิถี. การแก้ โศกข์อยู่ในมือมนุษย์เอง ไม่
 ควรจะพันความสามารถของมนุษย์ไปได้. มหาเศรษฐี
 ฟอจก กล่าวว่่า เมื่อมนุษย์ได้อิสรภาพในอนันจะช่วย
 ตัวเอง กังเรากำลังเริ่มฝึกฝนอยู่ในระหว่างเวลาตกต่ำ
 นี้ ไม่ข้ามมนุษย์จะเลิกเป็นโลกที่ขอนแอกคอยแก่พึ่งคน
 อื่น. เมื่อมนุษย์มีใจแน่วแน่ในอนันจะพึ่งตัวเองได้ทุกคน
 ไปแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างจะเรียบร้อยหมด ข้าพเจ้าก็
 เห็นด้วยกับมหาเศรษฐีฟอจกในข้อนี้.

ชาวไร่ ชาวนา ชาวสวน ของเราไม่สามารถ ตักโสหทัย
 และหากำไรในราคาข้อมเขาเช่นนั้นหรือ ? ไม่กล้าเพาะ
 โครกระบือ หมู เป็ด ไก่ ปลาขาย เพราะกลัวขายหรือ ?
 เหลวทั้งสิ้น. เป็นข้อแก้ตัวของผูไม่ยอมทำอะไรใหม่

ไม่อยากจะว่าหน้า อยากรจะเคยอย่างไรรู้ก็อย่างนั้นมากกว่า
 อย่างอื่น. การเพาะพืชกับสัตว์จำระต้องทำไปด้วยกัน
 ทั้งสองอย่าง. ขอให้อ่านรายงานของหมอซิมเมอร์แมน
 และขอให้อ่านหนังสือสัตว์. พืชเป็นอาหารสัตว์ และ
 สัตว์เป็นอาหารพืช. การค้าทั้งสองอย่างเป็นการค้า
 โสฬหอยู่ด้วยกัน เพราะได้ผลทั้งคู่ และเป็นผลที่มีค่ามาก
 ขึ้นกว่าที่จะทำแต่อย่างใดอย่างเดียว. หมอซิมเมอร์แมน
 ผู้มาสำรวจฐานะเศรษฐกิจของชาวสยาม ได้ชี้ประ
 ษฐกของเราไว้ในทางให้ปลูกโสฬห จะได้ทวีผลให้มาก
 ขึ้นและดีขึ้นนั่นเอง

จะว่าคนไทยไม่ทำการเพาะ ปลูกพืช กับ สัตว์ระคนกัน
 ไปเลยก็ว่าได้ แม้เมื่อครั้ง ๒๐ ๖กว่ามาแล้วก็ยัง
 มีชาวสยามแท้ ๆ ทำไร่นาและเพาะปลูกอยู่ทั้งพญาไท
 ชานพระนคร. ชาวสยามนั้นคือ พระบาทสมเด็จพระนัย
 มหาราชเจ้า กับสมเด็จพระพันปีหลวงของเราทั้งสองพระ
 องค์นี้. โรงนาของพระองค์ท่าน คือ โขเค็ดวังพญาไท

เคยวัน, และท้องนาของท่านคือทุ่งพญาไท ซึ่งเป็นที่
 พระราชพิธีแรกนาขวัญเคยวัน. กระทรวงเกษตร ๖ เวลา
 นั้นพิมพ์คำราเพาระเย็ดโก่งแจนราษฎร พระเจ้าอยู่หัวทั้งสอง
 พระองค์นั้นก็ทรงเริ่มเขียนมีคักคักเทศก ทำการเพาะปลูก
 ทั้งพืชและสัตว์เป็นงานอดิเรกส่วนพระองค์ เพื่ทรงสนน
 สุนนทางถารของกระทรวงเกษตร ๖. ครั้นต่อมาเมื่อทรง
 พระกรุณาโปรดเกล้า ๖ ให้กระทรวงเกษตร ๖ เวียดชาว
 ญูญูเข้ามาสอนนักเวียดไทยในวิชาเพาะหนอนไหม ถรธ
 เส้นไหม และทอแพรพรรณต่าง ๆ พระวิมาดาเธอ กรม
 พระสุธาสนนนาด เวลานั้นทรงดำรงตำแหน่งพระอัครชายา
 เธอ พระองค์เจ้าสายสวลลภิมยักโกหงจคให้ยุครผู้มยรรคา
 คักก เวียด วิชาเลี้ยงควไทมและทำไหม ขึ้นในพระบรม
 มหาราชวังค้วย เป็นการช่วยอดหนนทางราชถาร. การ
 ทำไหมน เมื่อควไทมทำโยไหมหุ้มควมั้นเสร็จแล้ว ค้อง
 เอรังใหม่มันลงคัมในน้ำเค็ดค (ฆ่าควไทม) แล้วสาวเส้น
 ไหม ปล่อยไว้จนควนแก่จระรังยินไปเอง ถ้าเส้นไหม

ก็จะขาดเป็นท่อนสั้น ๆ ไปหมด. สมเด็จพระบรมหาราช
 ของชาวสยามพระองค์นั้น เมื่อเสด็จขึ้นเถลิงราชย์ ก็
 ได้ทรงเปลี่ยนแปลงประเพณีบ้านเมืองอย่างสำคัญ อันเป็น
 Revolution กลับหน้ามือเป็นหลังมือ คือการเลิกทาส
 ราชอภัยทาน. เกิดเกิดกอนหลังนี้ไม่ทันเห็น แต่ผู้ใหญ่
 ทุกวันนี้ยังได้เห็นทาสถูกนายจำทรวนใช้งาน เขยยัก ถีบ
 อำนาจลิดลิตคามกฏหมาย รวาทกันว่าทาสนั้นเป็นเพียง
 วัตถุเครื่องใช้ หรือสัตว์เลี้ยงที่เลี้ยงไว้. เมื่อก่อน
 เสกสรรวรรคต ในปลายรัชกาลอันช้านาน และเต็มไป
 ไปด้วยคุณประโยชน์ พระองค์ท่านก็ได้เริ่มทำการเปลี่ยน
 ขนบธรรมเนียมอย่าง Revolution กลับหน้ามือเป็นหลังมือ
 อยู่อกอย่างหนึ่งเหมือนกัน. คือการที่จะให้พุทธมามกะ
 เข้าใจว่าศีลธรรมพระสมได้แก่ทำ ทั้งเพราะพืช และเพราะสัตว์
 ไปด้วยกันนั้นเป็นของทันสมัย และไม่ผิดศีลธรรมของ
 กสิกร. มนุษย์กินเนื้อสัตว์เป็นอาหาร ก็จะต้องมีผู้
 เพราะสัตว์ที่เป็นอาหาร มิฉะนั้นสัตว์เหล่านั้นจะสูญพันธุ์

หรือจะเหลือไม่พอกันกิน. ถ้าผู้เพราะสัตว์ขายไม่ปรารถนา
 อดชีวิตสัตว์ด้วยตนเองเพื่อเป็นอาหาร ก็ยังชอบเนื้อสัตว์
 กันได้ด้วยอาศัยมือของผู้อื่นฆ่า. หม่อมมนุษย์ต้องผู้
 กินและผู้เพราะ ต้องมีกสิกร ต้องมีชาวประมง ทั้ง
 กสิกร และชาวประมง ย่อมมีภูมิธรรมปฏิบัติ เมื่อเขา
 ปฏิบัติภูมิธรรมของเขาได้ก็ เขาก็เป็นกสิกรดี และชาว
 ประมงก็ด้วยเหมือนกัน. อรรถแห่งพระบรมศาสดา
 ของเราย่อมมีภูมิสูงต่ำลุ่มลึก เป็นชั้น ๆ เพื่อให้เหมาะแก่
 ชุมชนมนุษย์ทั้งหลายในโลก ซึ่งจะเกณฑ์ให้เขานิมิตต์
 เทียบกันไปหมดไม่ได้. สมเด็จพระบรมหาราชเจ้า พระ
 องค์ทรงเป็นเอกอัครพุทธศาสนประถมิกก พระองค์เป็น
 พุทธมามกะอย่างเลิศ ชื่อนี้ไม่มีใครปฏิเสธ. พระเจ้าสิริ
 สุตโชนะ พระชนกแห่งองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรง
 เป็นกสิกรมีนามาก สมเด็จพระบรมหาราชของเรา
 กำลังจะเริ่มทำพระองค์ให้เป็นกสิกรทันสมัย เพื่อเป็น
 เที่ยงอย่างแก่กสิกรสยามซึ่งยังล้าหลังสมัยอยู่. พระ

องค์ทรงเป็นทั้งพุทธศาสนูปถัมภก และทรงเป็นพุทธ
 มามกระอย่างวิเศษ ราษฎรของพระองค์หรือจะไม่ไต่
 เสกข์ในเบื้องอย่างอันดีทงพระองค์ทรงชักจูงไป? แต่
 อนิจจา! ไต่เสกข์สวรรคตครลยเสียก่อนพระราชบัลลังก์
 ทรนถนเป็นผลลุล่วง เราจึงมีทนต์เห็นตสิกรของเรา
 ทำการทนต์สมย์ จนชาวต่างประเทศคือ หมอซิมเมอร์ แมน
 ต้องมาชทางให้เราเมือเร็ว ๆ น.

ชอกตสิกรทั้งหลายฟังทราษพระบัลลังก์ทรนถน แล้ว
 และเริ่มทำการเพาะปลุกทงพืชทงสัตว์ระคนกันไปเกิด. จง
 เสอภพันช คทงพืชทงสัตว์ พยายามชายให้ ไต่มาก ๆ
 ทงพืชทงสัตว์ รายไต่ของเราจะไต่ทวชน อันเป็นวิธ
 ลกโสหุ่ยค่าใช้จ่าย และหากำไรไต่ ในราคาขายย่อม
 เยานเอง. ทงหมอซิมเมอร์ แมน แนนำไว้ อนึ่งอะไรไม่
 ควรชทนต์ชอ เราเพาะปลุกกินเองเราก็ไม่ทงชช เช่น
 เสอภ มัน หอม กะเทียม ช่า ตะไคร้ เป็นต้น เราจะสามารถ
 ฟงทวเอง และเป็นอิสสระแก่คนไต่มากกว่า ที่เรา

ต้องฟังผู้ให้ไต่ หรือผู้รับจำนำ หรือผู้คดข้าว ทำเรา
 ให้เป็นตลกไต่อยู่ในกำมือของเขาไม่มากถนอยอย่างเกษวน
 ผู้ไต่ไม่ใช้กสิกร ทวษพระบัลลังก์ทรนถนแล้ว เถ้าให้
 กสิกรทวษทอ ๆ ไป จะเป็นการสนองพระคุณของทนต์
 ทวษปฏิปทาทางปฏิบัตินตลกทงตามพระราชประสงค์ นัย
 เป็นกตเวทิตรรมอย่างวิเศษสก แม้ มีญาณวิดีไต่อันอา
 ให้ทงทวษถึงพระองค์ทนต์ไต่ พระองค์ทนต์คงจะทง
 ยินดีทนต์อยไม่ คายน เป็นสมย์ทงเรากำลึงบวงสรวง
 อภิคมหาราช เพราะพระนครทงเรากำลึงเรียมมา
 ครบรอยศทวรมศวัง เราจงพากันระลึกถึงพระราชทรนถน
 กิจแห่งพระอภิคมหาราชของเรา และจงสนองพระคุณ
 ทนต์ทวษปฏิปทาที่เราพอจะทำได้นั้นเกิด จะไต่สมคทวษ
 พระบรมราชาโชวาท ใน พระ ราชคำรัส เมื่อ วัน บวง สรวง ว่า
 “ฉันไต่ทนต์แก่ก่อนมีน้ำใจทงทนต์ศทวษ อนัยกมายำ
 ยีพระราชอาณาเขตคทวษกำลึงพลโยธา ทนต์ไต่ช่วย
 กันทำหน้าทงทวษปรวมทนต์วินาศ บัดนี้เรากทงหลายผู้ไต่

รับมฤตยูความสังขารกายของท่านแล้ว กลับได้ประสพ
 โภคภย่ำเข้ามาท่วมทับ ขอจงมีน้ำใจสนของท่านแต่ก่อน
 ด้วยความตั้งหน้าผำอู่สรรคและอคทน เพื่อให้ชาติ
 ของเรายังมีอยู่ได้ คุงท่านแต่ก่อนมีความอคทนต่อสู้
 ศัตรูภายนอกมาฉะนั้น” ขอชาวเราจงกำหนดจำพระ
 บรมราชาโศวาทอนจับใจไว้ แล้วแหละชวนช่วยให้ตัว
 เราได้ทำประโยชน์มากที่สุดที่สามารถทำได้

ข้าพเจ้าคิดว่า บคนถ้าข้าพเจ้าหยุดพูดเสียที จะเป็น
 การคณทั้งสำหรับข้าพเจ้า และสำหรับท่าน เพราะฉะนั้น
 เพื่อช่วยให้สมเรื่องทว่า เคยวนเราคณ ข้าพเจ้าขอลา
 ท่านไปก่อน ราตรสวัสดิ์